

Lugejale

Selle raamatu sisu põhineb peamiselt minu varem ilmunud raamatutel „Börsiaksiad investeerimisobjektina“ (Weilin + Göös 1972) „Kuidas ma investeerin börsiaksiatesse“ (Weilin + Göös 1984), „Trend“ (Weilin + Göös 1991), „100 igihaljast börsivihjet“ (Varesvuo Partners 1994), „Kuidas ma investeerin börsiaksiatesse II“ (WSOY 2005) ja „Saario investeerimisraamat: kuidas ma investeerin börsiaksiatesse“ (WSOY 2007).

Raamatu sisu on värskendatud investeerimisturgude arengut silmas pidades. Raamatu eesmärk on näidata, kuidas aktsiaturud toimivad, millised on võimalused ja mida peab arvestama oma vara paigutamisel börsiaksiatesse. Olen püüdnud seda teha võimalikult selgelt ja elulähedaselt. Lugeja saab raamatust praktilist abi investeerimiseks, kui ta vajab teavet tulusate investeerimisobjektide leidmiseks, kahjumite ärahoidmiseks või väärtpaberiinvesteeringute riskiastme muutmiseks soovitud suunas.

Miks ma need raamatud kirjutasin? Olen tegutsenud investorina kuuskümmend aastat ning saanud põnevast aktsiatesse investeerimisest palju teadmisi ja oskusi, õppides, lugedes, kodu- ja välismaistes börsiettevõtetes käies ning väga erinevate väärtpaberitega kaubeldes. Raamatus saan ma oma kogemusi jagada nendega, keda huvitab investeerimine.

Minu raamatud erinevad paljudest teistest investeerimisalastest väljaannetest selle poolest, et olen kõike, millest kirjutan, ise kogunud investeerimisel kodu- või välismaistesse aktsiatesse, obligatsioonidesse, indeksilaenudesse, konverteeritavatesse või muudesse võlakirjadesse, struktureeritud investeerimistoodetesse, kodu- või välismaistesse investeerimisfondidesse, indeksifondidesse, investeerimiskindlustusse, optioonidesse, personalioptionidesse, ostutähtedesse, futuuridesse, riskifondidesse (sealhulgas idufirmadesse), börsivälise kapitali investeerimisfondidesse, kulda, valuutasse, kinnisvarasse või kunstiteostesse.

Olen omal ajal olnud Soome kahe suure börsiettevõtte Huhtamäki ja Ameri teenistuses kokku 25 aastat. Kogesin, kuidas äriettevõtte toimib. Võib-olla seetõttu käin agaralt börsiettevõtteis. Hindan tööd jalgadega. Minu põhimõte on käia kohapeal tutvumas nende ettevõtetega, mille väärtpabereid olen omandanud. Kui olen investeerinud välismaale, siis olen ka püüdnud käia seal mõnes ettevõttes, millesse ma raha paigutanud olen.

Praeguse, 13. soomekeelse trüki käsikirja ettevalmistamisel olen väärtuslikku abi saanud mitmelt asjatundjalt, kellele avaldan tänu. Eriti tänan ma ökonomist Jukka Ant-Wuorineni ja kaubandusteaduste magistrit Erkka Uusitalot UB Omaisuudenhoito Oy-st, kes kontrollisid raamatu sisulist poolt ja andsid rohkesti nõu selle parandamiseks. Tabelite koostamisel ja illustreeriva materjali hankimisel on suureks abiks olnud sotsiaalteaduste magister Vesa Engdahl FIM Varainhoito Oy-st ja kaubandusteaduste magister Petter Langenskiöld Zenito Oy-st. Hanna Virusmäki Talentumist on osutanud olulist professionaalset abi teose kujundusliku ja keelelise poole lihvimisel, Jukka Lauhalahti trükiettevalmistusel ja Sirpa Puntti kaane kujundamisel. Tänan abi eest neid kõiki.

Kauniainen, detsember 2015

Seppo Saario

1. JÕUKUS KASVAB SÄÄSTES

TEADMISI VÕIB SAADA KOLMEL VIISIL: MÕELDES – SEE ON ÕILIS VIIS;
ETTEVÕTLIKKUSE JA EKSIMISE KAUDU – SEE ON RÄNK TEE;
VÕI MATKIDES – SEE ON LIHTNE VIIS.

Kong Fuzi (551–479 eKr), Hiina filosoof

Maailm muutub üha kiiremas tempos. Et sellega toime tulla, on vaja paindlikkust ja kohanemisvõimet. Edukas ühiskonnas liiguvad inimesed, kaubad, informatsioon ja kapital väheste takistustega ja sujuvalt. Kohanemisvõimelises ühiskonnas on inimeste sotsiaalne mobiilsus hõlpsasti saavutatav. Börsid pakuvad seejuures võimalust suunata kapitali taanduvatelt tegevusaladelt kasvavatesse valdkondadesse.

Milline on olnud börsiaksiaste tootlus viimastel aastakümnetel? Helsingi börsiindeks OMX Helsinki Cap Tuotto asutati 28. detsembril 1990 algväärtusega 1000 punkti. 25 aastat hiljem, kui ma neid ridu kirjutan, on see tootlusindeks koos reinvesteeritud dividendidega jõudnud 14 100 punkti. Keskmiseks aastatootluseks teeb see niisiis 11 protsenti. Selles tempos on kapital kahekordistunud iga seitsme aasta tagant. Samal ajal on rahapaigutus riskivabadesse riigivõlakirjadesse andnud keskmiseks *reaal- tootluseks* 0,5 protsenti aastas. Võib märgata, et börsiaksiaste keskmine tootlus on olnud suurepärase.

Arvestusse ei ole kaasatud kulusid, makse ega inflatsiooni mõju. HEX-i indeksites kajastuvad aktsiate emissioonid ja muud sündmused nende arvestusliku väärtuse järgi. Indeksisis määrab ettevõtete osakaalu nende turuväärtus. Teisisõnu on suuremal ettevõttel indeksis suurem osakaal ja väiksemal ettevõttel väiksem osakaal.

Paljudel inimestel on aktsiatesse investeerimisest moonutatud ettekujutus, mida tekitab väärtpaberite hindade aeg-ajalt üsnagi tugev kõikumine. Lühiajaliste investeeringute puhul võib ostude halva ajastamisega palju kaotada. Seetõttu peavad paljud inimesed börsiaksiade riskialtiks investeeringuks ega vaevu asjasse süvenema, kuigi turusituatsioon on parajasti soodne.

Majandusteaduse põhitõde on, et rikastuda saab ainult tulust osa säästmise teel. Kogu tulu ära tarbimine viib ummikusse, kust ei saa kusagile edasi. See tõsiasi kehtib nii kogu rahvamajanduse kui ka üksikisiku puhul.

Ameeriklastel on tabav kõnekäänd: „*Don't only work for money. Put money also to work for you.*“ „Ära ainult teeni raha, vaid las raha teenib ka sind.“ Hoolimata sellest, kas sinu tulud on suured või väikesed, tuleb osa panna alati kõrvale ning enda kasuks teenima. Alusta investeerimist võimalikult noorelt ja muuda see eluviisiks. Investeerimine on vastupidavusala, mis nõuab pikaajalist pühendumist. Võtmesõna on püsivus.

Kui oled tootlikult investeerinud, siis hakkab sinu majanduslik olukord ajapikku paranema. Jõukuse kasv loob võimaluse elu planeerida ning jõuda mõnele omal jõul saavutatavale eesmärgile. Jõukus annab sõltumatuse, et kavandada omaenda töid ja tegemisi.

Akadeemik Eino Jutikkala suri 2006. aastal vallalisena kõrges vanuses 99-aastasena. Ta pärandas oma vara, 22 miljonit eurot, testamendiga Soome Teaduste Akadeemiale. Kuidas oli võimalik, et riigi palgalehel olnud, ajaloo uurijana elutöö teinud mees suutis koguda nii suure varanduse?

Eino Jutikkalal oli ihnsa mehe maine. Börsiaksiade ta teadaolevalt ainult ostis, ei müünud. Sures oli tema varanduse põhiosa Soome börsiaksiates. Ajakirja Arvopaperi andmeil kuulus Jutikkalale muu hulgas Fortumi, Huhtamäki, Kemira, Kesko, Metso, Neste, Orioni, Outokumpu, Sanoma, UPM-Kymmene ja Wärtsilä aktsiaid.

Tee nii nagu Eino Jutikkala. See on kindlaim viis, kuidas võrdlemisi väikese sissetulekuga jõukaks saada. Eino Jutikkala toimis alljärgnevalt.

- Ta säästis järjepidevalt osa oma sissetulekutest. Ta ei kulutanud kogu palka ära.
- Ta investeeris börsiaksiatesse, sest need toovad pikemal perioodil kõige rohkem tulu.

- Ta ostis ettevõtteid otse börsilt, hoides niiviisi kulud väikesed. Pika aja jooksul kujuneb kulude osakaal märksa suuremaks, kui paljud arvavad. Uuringute kohaselt võtavad varahaldajate kulud ja tasud koguni pool investori varade tootlusest. Varade väärtus kasvab niiviisi aeglaselt.
- Ta tegi oste süstemaatiliselt, enamasti siis, kui hind oli madal. Ajapikku kogunes tema portfelli palju odava hinnaga ostetud aktsiaid. Selline tegutsemisviis on investeringute ajaline hajutamine.
- Ajalise hajutamise kõrval hajutas ta ka riske, ostes eri tegevusalade ettevõtteid.
- Ta investeeris suurtesse turuliidritesse. Suure ettevõtte aktsiaid omades on kaotuserisk väiksem kui väikeste ettevõtete puhul.
- Ta investeeris sellistesse suurtesse börsiettevõtetesse, mis teenivad kasumit ja maksavad igal aastal dividende.
- Ta ei müünud börsiaktsiaid. Ta ainult ostis. Kui ei müü, ei pea maksma ka tulumaksu ja jõukus kasvab.
- Ta mõistis liitintressi teguri tähtsust. Kui vara on investeeritud tootlikult, siis sünnib aja jooksul tähelepanuväärselt palju uut vara. Säästmisel on aeg raha. Viimastel eluaastatel küündisid Eino Jutikkala igaaastased dividenditulud ühe miljoni euroni!

Siin on välja toodud aktsiainvesteeringute iva. Võtmeküsimus on investeerimisstrateegia valik. Edu ei nõua suurt ajakulu, majanduselu nähtuste või üksikasjade tundmist. Kui käia investor Eino Jutikkala jälgedes, võib jõukaks saamisen kindel olla.

Olen tähele pannud, et oma investeerimisstrateegia võib kujundada selle järgi, kui palju aega tahaks pühendada börsiga tegelemisele. Eino Jutikkala moodus ei võtnud palju aega, kuid nõudis seda enam püsivust ja valitud investeerimisstrateegiast kinnihoidmist ka rasketel aegadel.

Börsiturul osalemise lihtsaim viis on finantsvara paigutamine investeerimisfondidesse, ent siis peab investor loovutama osa tootlusest mitmesuguste tasudena fondi haldavale ühingule. Omaniku jõukus kasvab sel juhul aeglaselt või ei kasva üldse. Kulude osatähtsust alahinnatakse. Tasub olla kuludest teadlik, kui investeerimisperiood on aastatepikkune.

Väärtpaberibörs ja börsiaksia

Börsilt aktsia ostmisega saad omandiõiguse aktsiaseltsis, mille aktsiad on börsil vabalt kaubeldavad. Börs on kauplemiskoht, kus väärtpaberid vahetavad omanikku läbipaistvalt, kiiresti ja väikeste kuludega. Börsi vahendusel kauplevad investorid omavahel ja kasvavad firmad saavad emiteerida uusi aktsiaid, finantseerimaks tegevust laenukapitali asemel omakapitali tingimustel. Börsil noteeritud ettevõtted kuuluvad üldjuhul majanduselus parimate hulka. Konkurentsivõimetus ettevõtte kaovad börsilt varem või hiljem.

Ostetud aktsia annab õiguse saada osa ettevõtte teenitud kasumist. Aktsionärina võid osaleda üldkoosolekul ja osa võtta otsuste langetamisel ettevõtte tegevuse kohta. Üldkoosolekul saad näiteks aktsiaga kaasnevat hääleõigust kasutada aktsiaseltsi nõukogu valimisel. Kui seltsi tegevus lõpetatakse ning tema vara jaotatakse võlgade tasumise järel aktsionäride vahel, siis saaksid omandiõiguse alusel endale kuuluvale osale vastava määra. Nii juhtub haruharva. Börsiettevõtted on põhimõtteliselt igavesed. Siiski võib teine ettevõtte või kes tahes muu mingil ajal teha kogu ettevõttele ostupakkumise, mille vastuvõtmisel saad oma osa müügihinnast. Börsile tuleb pidevalt uusi ettevõtteid ja vanu ostetakse välja, pakkudes nende aktsionäridele piisavalt raha või ostva firma aktsiaid.

Börsiindeksi arengusuund väljendab kõige paremini ühiskonna ootusi tulevikule. Tõusev kurss peegeldab helge tuleviku ootust. Kui kurss langeb, siis on usk tulevikku nõrgenenud. Investorid hääletavad oma rahaga iga päev ilma suurema kärata. Soome olukord on karm. Soomest on kadunud suurem osa välisinvestoreid ja kodumaised investorid hajutavad riske, investeerides välismaale. Börsiindeksi peasuund annab kõige usaldusväärsemat teavet inimeste meeleolude ja ootuste kohta.

Miks börsiindeksid tõusevad kiiremini SKP kasvust?

Maaailma tuntuim börsiindeks, mis näitab aktsiahindade liikumist, on USA Dow Jones Industrial Average (DJIA) ehk Dow Jonesi tööstuskeskmine. Seda arvutatakse alates 1896. aastast. Indeks hõlmas esialgu New Yorgi börsi

12 tähtsamat aktsiat. 1916. aastal suurendati aktsiate arvu 20-le. Alates 1928. aastast kuuluvad indeksi koosseisu 30 tähtsama ettevõtte aktsiad.

Indeksi koosseisu muudetakse aeg-ajalt, et see vastaks ühiskonna muutustele: arvatakse välja taanduvate tegevusalade ettevõtteid ning võetakse asemele kasvavate tegevusalade ettevõtteid. Nii järgitakse pidevalt kaasaja tugevamate ettevõtete aktsiahindade liikumist. Sellest johtuvalt on börsi indeksi areng kiirem rahvamajanduse keskmisest kasvust.

Dow Jonesi indeksi koosseisu kuuluvad ettevõtted vahetuvad tihti. Esi-algu sellesse kuulunud ettevõtetest on alles vaid leiutajageeniuse Thomas Alva Edisoni asutatud General Electric. Viimase paarikümne aasta jooksul on indeksi koosseisu kuulunud ettevõtetest vahetunud üle poole. Hiljuti on indeksist välja langenud teiste seas alumiiniumitootja Alcoa, kindlustusselts AIG, telefonifirma AT&T, Citigroupi pank, autotootja General Motors ning tehnoloogiaettevõtted Hewlett Packard ja Honeywell. Asemele on võetud muu hulgas tehnoloogiaettevõtted Apple ja Cisco Systems, pangandus- ja finantsettevõtted Goldman Sachs, JP Morgan Chase ja Visa ning spordivarustuse tootja Nike. Jaekaubandusettevõtted Home Depot ja WalMart Stores on konkurendid kõrvale tõrjunud ja indeksi osalisteks tõusnud.

Helsingi börsi (www.omxgroup.com/nordicexchange) aktsiate hinna arengut näitav OMX Helsinki (varem HEX-indeks) hõlmab aktsiaid nende turuväärtuse põhjal. Kui aktsia väärtus kasvab, siis kasvab ka selle osakaal indeksis. Taanduva ettevõtte väärtus indeksis vastavalt kahaneb. Teisiti öeldes, kiiresti arenevad ning kasvava väärtusega ettevõtted lükkavad börsiindeksit aina ülespoole.

Kui uus ettevõtte lülitatakse indeksisse või mõni arvatakse sealt välja, siis muutus ei mõjuta ühtaegu indeksi taset. Aktsiate väiksemateks osadeks jagamine ja emissioonid võetakse arvesse nende arvestusliku mõju põhjal. Need tehnilised korrektiivid ei mõjuta indeksi punktitaset.

Ameerika Ühendriikides lõtvadel tingimustel antud eluasemelaenudest aastail 2008–2009 lahvatanud finantskriis avaldas mõju ka Soomele. Kui meie ettevõtete käibed järsult kukkusid, sattusid nad finants-

raskustesse. Pankade laenukraanid olid suletud, sest ka pangad ise maadlesid probleemidega. Paljude Soome ettevõtete päästerõngas oli börsinoteering. Helsingi börsil noteeritud ettevõtted hankisid kriisiaastal 2009 esmastelt turgudelt (ehk uute väärtuspaberite emiteerimisega, omakapitali vahendite ja muude võlakirjadega) omakapitali aktsionäridelt ja teistelt investoritelt kokku üle kahe miljardi euro, mis võimaldas rasked ajad üle elada.

Börsi teine ühiskondlik kasutegur seisneb selles, et ta võimaldab kapitali suurt liikuvust. Kapital voolab efektiivsetel turgudel väikese tootlusega objektidelt sujuvalt sinna, kus tootlikkus on parim. Björn Wahlroos on öelnud, et börs on toru, mida mööda kapital otsib kõige tootlikumat objekti. Nõukogude Liidu kokkuvarisemist 1990. aastate algul mõjutas märkimisväärselt asjaolu, et kapital oli poliitilise otsustamise tulemusena suundunud halva tootlikkusega objektidele ning lõpuks vajus kogu ühiskond kokku.

Oma ettevõtteid, mis igal aastal jaotavad aina suuremat kasumit

Aktsiate omandamises on kesksel kohal see, et saad osa võimalikust kasumi- jaotamisest dividendidena. Aktsiatesse investeerimisel ostad endale aastate jooksul kasvava tuluvoo.

Investeerimise tuum on selles, et sinu osalusega ettevõtte äritegevus ning tulusus kasvavad nii, et suudetakse kasvatada jaotatavat kasumit ilma ettevõtte perspektiivseid kasvuvõimalusi piiramata. Võistlus käib kasumi jaotamise ümber. Dividendide suurenemine viib varem või hiljem aktsia väärtuse kasvule. Kui börsiettevõtte ei suuda dividende kasvatada, siis aktsia hind börsil üksnes kõigub üldise konjunktuuri ja investorite meeleolude mõjul edasi-tagasi. Börs ei mööda ettevõtte väärtust, vaid börsiturg loob üksmeele kasumi oodatava suuruse suhtes.

Börsi vähe tundvad inimesed teevad börsitabeli veeru „Efektiivne dividenditootlus protsentides“ põhjal sageli järelduse, et jaotatav dividend moodustab vaid mõne protsendi aktsia hinnast. See on tõsi. Kui ettevõtte on

aga vahetevahel või koguni mitu aastat järjest suurendanud dividende, siis võib pikaajase investori dividenditootlus aktsia ostuhinnaga võrreldes olla 20, 40 ja isegi sadu protsente aastas!

Kui vara oleks aga hoiatud mõne aasta jooksul deposiidina pangas või valitsuse võlakirjades? Tootlus oleks olnud ühtviisi 1, 2 või 3 protsenti aastas. Tavalise hoiustaja vara ei kasva kuidagi. Kui inflatsioon on 1–3 protsenti aastas, siis püsib hoiuse reaalkäivõimeväärus hädavaevu endine, samal ajal kui üldine rikkus kasvab. Deposiiti paigutatud vara väärtus kahaneb soodsa majanduskasvu aastail pidevalt ning hämmastavalt kiiresti.

Eriti vanemaid inimesi võib sageli kuulda rääkimas „turvalistest ja stabiilsetest“ investeringutest aktsiatesse. Sellega viidatakse ettevõtetele, kes maksavad aktsia hinnaga võrreldes kopsakat dividendi. Nad ei ole aga tähele pannud seda, et aktsia dividenditootlus on kõrge seetõttu, et investeerimisturul ei peeta ettevõtet lähiaastail võimeliseks aktsia kohta makstavat dividendi suurendama, mistõttu aktsia hind on jäänud väikeseks.

2000. aastate algus oli suurtele puidutööstusettevõtetele raske aeg. Nii Stora Enso kui UPM-Kymmene maksid seitse aastat järjest peaaegu ühesugust dividendi – vastavalt 45 ja 75 senti aktsia kohta. Seejärel nende dividendimäär langes. Aastail 2011–2014 oli Stora Enso dividend 30 senti. UPM-i 2014. aasta dividend 70 senti aktsia kohta lähenes 2000. aastate alguse tasemele. Pole raske märgata, et sellise ettevõtte börsitee ei saa olla soodne, kui börsiettevõtete paremik on dividende peaaegu igal aastal suurendanud.

Minu investeerimistegevus muutus otsustavalt tulusamaks, kui keskendusin sellele, et otsida selliseid ettevõtteid, kes tõenäoliselt suurendavad väljamakstavaid dividende jooksval ning eelolevatel majandusaastatel. Kui jälgida üksnes hinna arengut ja langetada otsuseid selle järgi, siis kujuneb investeerimine kergesti rabedaks ja aktsionäri suhe ettevõttega jääb hapraks.

Minu aktsiatest on parima tootlusega olnud 1980. aastal ostetud toonase Sanoma OY aktsiad. 22 aastat kestnud hoidmise järel sain ettevõttelt 2002. aasta eest dividendidena seitsmekordse summa võrreldes aktsiate

ostuhinnaga. Lugeja võib kergesti aimata, et sellise aktsia väärtus on mõis-
tagi kasvanud enam-vähem samas suhtes kui ettevõtte makstud dividendid.

Ettevõtte väärtuse moodustab tema poolt tulevikus makstavate divi-
dendide nüüdisväärtus. Edukas investor püüab hinnata ettevõtte võimet
dividende maksta ja prognoosida selle kujunemist jooksva ning järgne-
vail aastail. Siis ei tarvitse aktsia päevahindade pärast muretseda. Oluline
on, et aktsionär saab järgmisel kevadel jälle suurema summa kui eelmisel.
Üksnes kindlalt kasumlik ja kasvav ettevõtte maksab varasemast suuremaid
dividende.

Turujõud on määravad

Investori igavene probleem on aktsia väärtuse hindamine. Selle pähkli katki-
hammustamiseks on mitu hindamisviisi olenevalt sellest, millisele aspek-
tile rõhku pannakse. Aktsia väärtuse määramise kindlad viisid on „ostja ja
müüja kokkuleppehind“ või „hind, mida ostja on nõus aktsia eest maksma“.

Ostja ja müüja võivad käsitada aktsia hinda erinevatest lähtekohtadest.
Ettevõtte väärtuse määramine põhineb sellel, milline on ärikasum, varad,
turupositsioon ja millist kasu toob ostetav ettevõtte ostjale. Teooria põhjal
kajastub börsi aktsiahinnas kogu ettevõtte kohta olemasolev informatsioon.
See väide on aga liialdatud.

Aktsia väärtus börsiturul kujuneb nõudmise ja pakkumise põhjal. Posi-
tiivsed uudised suurendavad nõudmist ja hind tõuseb. Negatiivsed uudised
paneivad investorid liikvele ja nad tahaksid aktsiatest loobuda kas või vii-
masest tehinguhinnast odavamalt. Lühemal perioodil mõjutavad aktsiate
hinna kujunemist tugevalt tunded, pikemal perioodil on otsustav üldine
majanduslik areng ja börsifirma edukus dividendimaksjana.

Börsid kasutavad hinnaarengu järgimiseks hinnaindekseid, mis näitavad
aktsiate väärtuse liikumise suunda. Helsingi börsi (asutatud 1912. aastal kui
Helsingi Väärtpaberibörs – Helsingfors Fondbörs) keskne indeks on OMX

Helsinki (varem HEX-indeks). See indeks hõlmab kõiki Helsingi börsil noteeritud ettevõtteid. Ettevõtte osakaal indeksis põhineb tema aktsiate turuväärtusel (aktsiate arv x hind). Nokia osakaal indeksis oli veel 2007. aastal ligi kolmandik. Neli aastat hiljem oli selle osakaal vaid kaheksa protsenti. Kuna Nokias kuulub neli viiendikku välismaalastele, siis võivad soomlased Nokia aktsia hinna arengut ainult kõrvalt jälgida. Meie suuremate börsiettevõtete arengu ja seega ka börsiindeksi liikumise suuna määravad valdavalt välismaised omanikud. Lugeja õpib börsiindeksit jälgides mõistma, kuidas börs tuksub ning millised tegurid mõjutavad aktsiahindade tõusu ning langust.

Helsingi börsil noteeritud ettevõtetest kuulub soomlastele alla viiendiku. Soomlaste osa börsi päevakäibes on Helsingi Kaubandusülikoolis 2003. aastal avaldatud Juhani Linnainmaa väitekirja järgi keskmiselt ainult 3,3 protsenti. Tõenäoliselt on see suhtarv edaspidi veelgi kahanenud.

Sooe börsiturul valitseb nn näota kapital, mis liigub sujuvalt ühest kohast teise. Suuremad kauplejad on kodu- ja välismaa investeerimisfondid ja teised varahaldajad. Investeerimisfondid ei maksa oma kasumilt makse. See suurendab käivet, mis on aktsiate likviidsuse aspektist positiivne. Investeerimisfondide osakuomanikud maksavad võimalikust kasumist makse siis, kui lunastavad osakuid ja võtavad fondist raha välja.

Tähelepanuväärne uus turujõud on tekkinud 2000. aastail. Näiteks New Yorgi ja Stockholmi börsi käibest moodustavad suurema osa tehingud robotite vahel. Tegemist on automaatse arvutipõhise aktsiakauplemisega. Robotid tunnevad algoritmide abil ära ostu- ja müügisurve ning hakkavad selle põhjal iseseisvalt, ilma konkreetseid käsklusi ootamata tehinguid sooritama. Arvutite automaattehingud võimendavad börside võnkeid eriti allapoole.

On teada, et hinnalangused toimuvad äkilisemalt kui hinnatõusud. Kui arvutid tunnevad ära müügisurve, hakkavad need suuri börsiettevõtteid ehk hõlpsamini rahaks muudetavaid aktsiaid nii-öelda lühikeseks müüma. Lühikeseks müügil aktsiad kõigepealt müüakse ja seejärel ostetakse tagasi. Müümine on võimalik, kui börsivahendaja on soetanud mõnelt aktsiaomanikult kompensatsiooni vastu aktsiaid laenuks. Teatud aja pärast tagastatakse aktsiad nende algsele omanikule. Arvutipõhise aktsiakauplemise